

Nº 15/1950.

LAGUTSKOTTETS betänkande Nº 15/1950 med anledning av landstingsmannen Herman Mattssons motion till Ålands landsting (Nº 1/1950) med förslag om antagande av ny landstingsordning för landskapet Åland.

Förenämnda motion, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande har utskottet med landstingets tillstånd behandlat vid särskilda sammanträden efter vinter-session och får för landstinget vördsammast framhålla följande:

I inledningen till sin motion berör landstingsmannen Mattsson det lagstiftningsarbete, som inleddes år 1936 och som avsåg att fylla ett redan då kännbart behov av ny landstingsordning för landskapet. Han nämner även orsaken till, varför detta lagstiftningsarbete icke resulterat i landskapslag, och den inverkan på saken, som den senare väckta frågan om revision av självstyrelselagstiftningen utövat på ärendet. En kort hänvisning till den allmänna motiveringen i motionen är därför tillfyllest för att påvisa behovet av ny landstingsordning för landskapet.

Den omständigheten att självstyrelselagsrevisionen ännu icke slutförts, synes icke utgöra hinder för att återupptaga arbetet med omarbetning av landstingsordningen. Dels ligger tidpunkten för ikraftträdande av en ny självstyrelselag i en måhända avlägsen framtid, dels kan ju landstingsordningen, ifall den nya självstyrelselagen påkallar ändring av densamma i någon enskild paragraf, framdeles efter behov ändras. Fördelarna med en omarbetad landstingsordning synas dock i många avseenden bliva så påtagliga, att hänsynen till självstyrelselagsrevisionen bör vika.

I stort sett ligger landstingsbeslutet av år 1942 som grund för motionen. Endast ifråga om fyra paragrafer skiljer sig motionen från sagda beslut.

Utgående ifrån att en mera omfattande allmän motivering därför är överflödig, övergår utskottet att behandla lagförslagets olika paragrafer, vilka här nedan skola beröras, för så vitt utskottet funnit anledning till anmärkningar eller ändringsförslag.

§ 2. Motionären återkommer här till sitt redan år 1936 väckta förslag, att landstingsmans mandat skall vidtagas, så snart han förklarats vald, och fortfara intill dess nästa val förrättats. Förslaget motiveras med principiella skäl, i det att det anses mest förenligt med parlamentariska principer att en folkvald förtroendeman skall tillträda sitt uppdrag genast efter val. Häremot har invänts, att det nuvarande systemet icke i praktiken medfört några olägenheter och att de principiella betänkligheterna bortfalla, då representanterna väljas för vissa år. Utskottets majoritet, som satt största vikt vid de principiella synpunkterna, har omfattat motionen.

~~när~~ ~~förelag~~.

§ 4. ~~Motionären~~ har tänkt sig, att paragrafen kunde erhålla sådan ordalydelse, att dess innehåll täckte en motsedd ändring av självstyrelselagens stadgande om rätt att delta i landstingsval. Utskottet anser likväl, att detta fundamentala stadgande bör grunda sig på nugällande lag. Ifall den nya självstyrelselagen kommer att utvidga valrätten, bör landstingsordningen i sinom tid ändras, så att den motsvarar självstyrelselagen. Utskottet har därför förordnat lagrummet i dess nuvarande lydelse.

§ 7. Enligt 1942 års landstingsbeslut är ledamot och suppleant i landskapsnämnden icke valbar till landstingsman. Utskottet kan icke finna något hållbart motiv mot deras valbarhet, men väl motiv, som tala för att de skola vara valbara. Otvivelaktigt måste det vara till fördel för en allsidig behandling av frågorna i landstinget, att synpunkter, som anlagts i landskapsnämnden, kunna framföras i landstinget, och tvärtom. Utskottet har därför omfattat motionens syftemål och föreslagit att § 7 skall erhålla den lydelse, som lagrummet hade i lagutskottets betänkande № 10/1941.

§ 16. Den tid om inalles högst 30 dagar, varunder landstinget enligt gällande landstingsordning är berättigat att årligen vara samlat utan särskilt tillstånd av landshövdingen, har visat sig vara för kort. Erfarenheten har visat, att höstsessionen i allmänhet måste förlängas, och även om det aldrig förekommit, att landshövdingen skulle avböjt en motiverad ansökan om förlängning, har den alltför korta sessionstiden likväl visat sig vara till men för ärendenas behandling. Visserligen stannade 1942 års landsting för en sessionstid om sammanlagt högst 30 dagar, men redan då insåg man att tiden är för kort och sökte andra utvägar att förlänga den effektiva arbetstiden. Utskottet har därför beslutat föreslå, att landstinget skall vara samlat under sammanlagt högst 50 dagar, givetvis med samma möjligheter att erhålla förlängning som medgivas av den nuvarande landstingsordningen.

Erfarenheterna från de gångna åren hava vidare visat, att tiden mellan höst- och vintersessionerna är för kort, i det att landskapsnämnden tidtals haft svårigheter att före vintersessionens början verkställa utredningar och utföra uppdrag, som vid höstsessionen överlämnats åt den och som landstinget önskat få utförda före vintersessionen. Frågan har diskuterats såväl i landstinget som mellan enskilda representanter och den allmänna meningen synes nog vara den, att intervallen bör vara något längre. Utskottet har i denna del rådgjort med lantrådet och landskapsnämndens sekreterare och övervägt för- och nackdelarna med ett flertal olika förslag samt slutligen stannat för den 10 november och 1 mars såsom

lämpligaste dagar för landstingssessionernas början. - Att märka är att landstinget efter den i § 2 gjorda ändringen i allmänhet första gången efter nyval sammankommer på hösten. Skulle det visa sig nödvändigt att sammankalla landstinget före den 10 november, då presidium för landstinget ännu icke valts, synes uppgiften böra anförtros lantrådet. Stadgande härom har införts som mom. 2 i denna paragraf.

§ 30. Utskottet anser, att också extra utskott, som landstinget vid behov kan tillsätta, skall bestå av fem medlemmar.

§ 42. Med hänsyn till utskottets förslag beträffande § 7, enligt vilket ledamot i landskapsnämnden kan vara landstingsman, har ett tillägg gjorts till paragrafens första moment.

§ 67. Hänvisningen avser § 63 och bör rättas.

I övrigt har endast stilistiska ändringar företagits i det tidigare landstingsbeslutet.

Hänvisande till ovansagda får utskottet därför vördsammast föreslå, att landstinget ville godkänna nedanstående förslag till ny landstingsordning för landskapet Åland.

"Ålands landstings beslut

om antagande av landskapslag om

L a n d s t i n g s o r d n i n g

för landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

Kap. I.

Allmänna grunder.

§ 1.

Ålands landsting representerar Ålands befolkning och består av trettio landstingsmän.

§ 2.

Landstingsval förrättas vart tredje år samtidigt i hela landskapet. Landstingsmans uppdrag vidtager, så snart han förklarats vald, och fortfar intill dess nästa val förrättats.

Har landstinget blivit upplöst och nya val förrättats, gälla vad i mom. 2 är sagt.

§ 3.

Landstingsmännen utses genom omedelbara, proportionella och hemliga val. För sådana val skall landskapet Åland bilda en valkrets.

Vid dessa val hava alla valberättigade lika rösträtt.

Ej må valrätt utövas genom ombud.

Närmare bestämmelser om tiden och sättet för valen meddelas i särskilda vallag.

§ 4.

Berättigad att deltaga i landstingsmannaval är envar finsk medborgare, som före valåret fyllt tjugooett år och under en oavbruten tid av fem år haft laga bo och hemvist på Åland samt den första januari det år valet äger rum är mantalsskriven i någon kommun inom landskapet Åland.

Valrätt tillkommer dock ej:

- 1) den, som står under förmynderskap;
- 2) den, som i kommunalhem eller annorledes året om åtnjuter full fattigvård;
- 3) den, som för lösdriveri dömts till allmänt arbete, ända till utgången av det tredje året från det, då han från arbetsanstalten frigavs;
- 4) den, som dömts förlustig valrätt eller medborgerligt förtroende eller förklarats ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att föra annans talan, vare sig domen är slutlig eller icke;
- 5) den, som övertygats att hava vid landstingsmannaval köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

§ 5.

Valbar till landstingsman är envar, som är valberättigad.

§ 6.

Förverkar till landstingsman vald person sin valbarhet, upphör hans landstingsmannaupdrag.

§ 7.

Landshövdingen, lantrådet och lantrådets ställföreträdare samt tjänsteman vid länsstyrelsen och landskapsnämnden må icke vara landstingsman. Kallas landstingsman att bekläda något av dessa ämbeten eller utses landstingsman till tjänsteman vid länsstyrelsen eller landskapsnämnden, upphör hans landstingsmannaupdrag.

§ 8.

Ej må den, som förklarats vald till landstingsman, befrias från detta uppdrag, där han ej förmår visa laga förfall eller annat skäl, som av landstinget godkännes.

§ 9.

Avlider landstingsman eller förlorar han sin valbarhet eller avgår han på grund av laga eller av landstinget godkänt skäl eller förklaras hava förverkat sitt uppdrag, inträder ersättare i hans ställe.

Beträffande den ordning, i vilken ersättare inkallas, stadgas i val-

lagen.

§ 10.

Landstingsman är pliktig att i utövningen av sitt uppdrag så handla, som rätt och sanning bjuda. Han är därvid skyldig att iakttaga lag och är icke bunden av några andra föreskrifter.

§ 11.

Ej må landstingsman förvägras att inställa sig vid landsting och sitt värv utöva.

§ 12.

Häktas landstingsman under pågående landsting, skall därom genast anmälas hos landstingets talman.

§ 13.

Landstingsman åtnjuter av landskapsmedel arvode och därutöver ersättning för resa till och från landsting.

Landstingsmans arvode samt ersättningen för rēsekostnader bestämmas av landstinget.

Landstinget fastställer också det arvode, som vid avbrott i landstingets sammanträden, och efter dess avslutande må tillkomma medlemmarna i särskilda utskott.

§ 14.

Infinnen sig landstingsman icke i rätt tid till landsting eller uteblir han utan landstingets tillstånd från sammanträde och har han icke haft förfall, som av landstinget godkännes, kan landstinget döma honom till förlust av landstingsmannaarvode eller del därav. Landstingsman, som icke låtit sig härav rätta, kan av landstinget förklaras hava förverkat sitt uppdrag.

Undergår landstingsman frihetsstraff, gånge därunder sitt landstingsmannaarvode förlustig.

Kap. II.

Landstingets början, upplösning och avslutning.

§ 15.

Landstinget sammanträder i Mariehamn eller, där särskilda omständigheter sådant påkalla, på annan ort inom landskapet, som av lantrådet bestämmes.

§ 16.

Landstinget sammankommer årligen den 10 november och 1 mars samt jämväl på annan tid, om landstinget därom besluter eller dess presidium anser nödigt att sammankalla landstinget.

Finnes anledning att efter nyval sammankalla landstinget före den 10 november, ankommer detta på lantrådet med iakttagande av vad om kallelse

till urtima landsting är stadgat.

Landstinget är samlat under sammanlagt högst femtio dagar, utan så är att landshövdingen på landstingets framställning förlängt tiden för möte. Är nu nämnd eller eljest i denna lag för visst fall bestämd dag helgdag, gälla första helgfria dag därefter såsom för sådant fall stadgad.

§ 17.

Har landsting upplösts, skall landstinget efter nyvalen sammankomma till lagtima möte å första dagen i den kalendermånad, som begynner näst efter nittio dagar från upplösningen.

§ 18.

Av landshövdingen beror att sammankalla urtima landsting samt att bestämma när det skall åtskiljas.

Ej må urtima landsting utsättas att börja tidigare än å femtonde dagen efter kallelens utfärdande, ej heller fortgå längre än till och med sista helgfria dag före den, då lagtima landsting vidtager.

Vid urtima landsting må endast förekomma ärende, som föranlett landstingets sammankallande, så ock vad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

§ 19.

Kallelse till urtima landsting offentliggöres i sådan uti landskapet utkommande tidning, vari allmänna, landstinget rörande beslut och förordnanden böra kungöras.

Har landstinget upplösts och förordnande om nya val utfärdats, skall sådant kungöras i den ordning, som i § 65 säges, samt därjämte meddelas den myndighet och de nämnder, å vilka valens föranstaltande ankommer.

§ 20.

Dagen näst före den, å vilken landstinget skall efter val första gången sammankomma, böra samtliga landstingsmän klockan tolv förete sina fullmakter för den eller dem, som landshövdingen förordnat att granska fullmakterna. Vid granskning av fullmakt bör undersökas, huruvida den är utfärdad av behörig myndighet och i föreskriven form.

Alfabetisk förteckning öfver de behörigen befullmäktigade landstingsmännen skall senast klockan tio följande dag tillhandahållas landstinget.

Landstingsman, som infinner sig efter landstingets början, äger där intaga säte, sedan han för talman uppvisat godkänd fullmakt.

§ 21.

Har landstingsmans fullmakt icke blivit godkänd, äger landstinget rätt att pröva, huruvida han likväl på grund av densamma må intaga säte i landstinget.

Göres under landstinget på grund av denna landskapslag anmärkning mot

landstingsmans behörighet, ankomme dess prövande på landstinget, såframt icke samma anmärkning genom besvär över valet redan dragits eller ännu kan dragas under vederbörlig myndighets avgörande.

I övrigt må fråga om giltigheten av landstingsmannaval icke vid landsting upptagas, utom då anmärkning göres därom, att beträffande valet eller därtill hörande åtgärder uppenbart brottsligt förfarande förekommit eller att otvivelaktigt misstag vid fastställandet av valets utgång ägt rum. I sådant fall äge landstinget, där det tillika är tydligt, att brottet eller misstaget kunnat utöva inverkan på utgången av valet, och ändring ej vidare kan i besvärsväg vinnas, vidtaga åtgärd till sådan rättelse, som är förenlig med bestämmelserna i vallagen.

Den, vars landstingsmannarätt är satt i fråga, bibehåller emellertid sitt uppdrag såsom landstingsman, intill dess han förklarats härtill obehörig.

§ 22.

Den dag, landstinget efter val första gången sammankommer skola landstingsmännen klockan elva samlas till plenum, som börjar med upprop efter den i § 20 nämnda förteckning. Vid detta plenum, vid vilket ordet föres av den landstingsman, som är till åren äldst, väljer landstinget skilt för sig talman och två vicetalmän, vilkas uppdrag gälla för den tid, som i 2 § av denna landskapslag finnes stadgad för landstingsmannauppdraget.

Därefter avgiva talmannen och vicetalmännen inför det församlade landstinget, var efter annan, denna högtidliga försäkran:

"Jag N.N. försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla den såväl rikets regering som Finlands riksdag och landskapet Åland i enlighet med grundlagarna tillkommande rätt".

Meddelande om valets utgång skall ofördröjligen tillställas landshövdingen.

Avlider talman eller vicetalman under landstingets förlopp eller avgår han från sin befattning, skall ny talman eller vicetalman väljas.

§ 23.

Landshövdingen eller den, som republikens president därtill förordnat, tillkännagiver tiden för landstingets öppnande, som skall äga rum samma dag landstinget sammankommit. På utsatt tid skola landstingets medlemmar, efter gudstjänst förrättats, sammankomma i sessionssalen, där landstinget förklaras öppnat.

Vid landstingets avslutande skall motsvarande förfarande iakttagas.

Kap. III.

Om ärendenas upptagande vid landstinget.

Huru ~~presidentens~~ framställningar och meddelanden skola överlämnas till landstinget, därom stadgas i lagen om självstyrelse för Åland.

§ 25.

Landshövdingen och lantrådet samt landskapsnämnden äro berättigade att överlämna framställning till landstinget antingen vid dess öppnande eller senare under pågående landsting.

Då skäl därtill anses föreligga, kan dylik framställning återtagas.

§ 26.

Den berättelse, som lantrådet enligt landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning årligen äger till landstinget avgiva, skall av landstinget upptagas till behandling på tid, som av landstinget bestämmes.

§ 27.

Landstingsman äger rätt att till landstinget överlämna motion i den ordning § 28 stadgar. Motion skall innefatta antingen:

1) lagmotion, innehållande i lagform avfattat förslag om stiftande av ny landskapslag eller om ändring, förklaring eller upphävande av gällande landskapslag;

2) finansmotion, innehållande förslag om upptagande av anslag i landskapets inkomst- och utgiftsstat samt i budgeten för vederlagsmedlen och landskapets övriga enskilda inkomster och utgifter; eller

3) hemställningsmotion, innehållande förslag att landstinget måtte hos riksdagen, landskapsnämnden eller talmanskonferensen hemställa om vidtagande av åtgärd i ärende, som hör till dessas befogenhet.

Angående landstingets rätt att överlämna initiativ att föreläggas Finlands riksdag gäller, vad i lagen om självstyrelse för Åland är stadgat.

§ 28.

I § 27 omnämnda motioner skola, skriftligen avfattade, överlämnas till sekreteraren senast femte dagen före klockan tolv efter landstingets öppnande. Senare vare landstingsman icke berättigad att väcka motion, såframt icke sådan direkt föranledes av något av landstinget redan fattat beslut eller till landstinget överlämnad framställning eller återtagande av sådan eller ock av annan under landstinget inträffad händelse. Likväl må härvid motion icke väckas senare än klockan aderton dagen efter den, då motionären bör anses hava om händelsen fått kännedom.

I motionen böra jämväl angivas de skäl, på vilka förslaget grundas. Ej må ärenden av olika beskaffenhet i en skrift sammanföras.

§ 29.

Har handläggningen av ärende vid lagtima landsting icke hunnit slut-

föras, fortsättes dess behandling vid följande lagtima landsting, såframt landstingsmannaval ej mellankommit.

Kap. IV.

Om ärendenas beredning.

§ 30.

Vid varje lagtima landsting skola senast andra dagen efter dess öppnande tillsättas ett lagutskott, ett finansutskott samt ett kulturutskott, vart och ett bestående av fem medlemmar, ävensom ett justeringsutskott med tre medlemmar. För sådan behandling av ärenden, som omförmäles i § 47, skall landstinget senast å tredje dagen tillsätta landstingets stora utskott, i vilket skall inväljas tio medlemmar.

Landstinget äger ock, när behov därav yppas, tillsätta ytterligare utskott, ett vart bestående av fem medlemmar.

För varje utskott tillsättes minst två ersättare.

Av urtima landsting tillsättas de utskott, vilka för beredningen av de i landstinget förekommande ärendena erfordras.

Valen till alla utskott äro proportionella, där två eller flere personer skola väljas. Närmare bestämmelser om valsättet utfärdas av landstinget.

§ 31.

Lagutskottet skall bereda och avgiva betänkande i anledning av lantrådets berättelse samt de till detsamma överlämnade förslag angående stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av landskapslag ävensom övriga till detsamma hänskjutna frågor.

Lagutskottet åligger jämväl att skilja mellan landstinget och dess talman, då talmannen vägrat upptaga väckt fråga eller framställa proposition eller då landstinget annorledes icke åtnöjts med talmannens förfarande.

§ 32.

Finansutskottet skall granska landskapsnämndens till landstinget överlämnade förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet och revisionsberättelsen samt härom avgiva betänkanden ävensom i övrigt avgiva utlåtanden och betänkanden i till dess behandling hänskjutna frågor av finansiell och ekonomisk innebörd.

§ 33.

Kulturutskottet skall avgiva utlåtanden till finansutskottet över landskapsnämndens förslag till budget för vederlagsmedlen samt i övrigt avgiva betänkanden i till detsamma hänskjutna frågor av kulturell innebörd.

§ 34.

På justeringsutskottet ankommer att övervaka, att landstingets expedi-

tioner överensstämma med dess beslut.

§ 35.

Utskott skall på kallelse av dess äldste medlem sammankomma senast dagen efter det utskottet tillsatts för att under dennes ordförandeskap inom sig välja ordförande och viceordförande.

Vid förfall för utskottsmedlem träde ersättare i hans ställe.

Utskotten äga, vart för sig, antaga sekreterare.

Betänkanden och utlåtanden underskrivas av ordföranden och sekreteraren.

Uteblir utskottsmedlem utan förfall eller särskilt tillstånd från utskottets sammanträde, anmäla utskottets ordförande härom till landstinget, som kan döma honom förlustig landstingsmannaarvode eller del därav, såsom i § 14 säges, samt, därest det sker oftare, förklara honom hava förverkat sitt uppdrag såsom utskottsmedlem.

Medlem, som icke bidragit till utskottets beslut, är obetaget att till utskottets betänkande föga sin skriftligen avfattade reservation, dock utan att betänkandet därigenom uppehålls.

§ 36.

Finner utskott sig behöva tillgång till handlingar, som hos landskapsnämnden eller densamma underlydande myndighet, tjänsteman eller allmän inrättning tillkommit, eller ock inhämta muntliga eller skriftliga upplysningar av dylika, skola de äskade handlingarna eller upplysningarna på utskottets begäran utan dröjsmål genom landskapsnämnden delgivas eller meddelas. Om de icke kunna meddelas, skall skälet härtill givas utskottet tillkänna.

§ 37.

Talmannen, vicetalmännen samt utskottens ordförande utgöra talmanskonferensen.

På talmanskonferensen ankommer att föreslå ändringar i landstingets arbetsordning, att avgiva utlåtande rörande sådan ändring däri, vartill landstingsman tagit initiativ, att göra förslag om bestämmelser för val inom landstinget enligt proportionellt valsätt, att i övrigt göra nödiga befunna förslag om landstingsarbetets ordnande överhuvud, att uppgöra förslag till instruktion för landstingets tjänstemän, därest sådan befinnes nödig, samt att framställa förslag om avlöning av landstingets tjänstemän.

Kap. V.

Ärendenas behandling i plenum och stora utskottet.

§ 38.

Talmannen åligger att utfärda kallelse till plenum, att därvid före-

draga ärendena och leda överläggningarna, att framställa proposition för besluts fattande, att vidmakthålla ordning vid sammanträdena och jämväl i övrigt vaka däröver, att så ant, som strider emot lag, icke må komma under överläggning samt att avsluta plenum.

Talmannen äger rätt att deltaga i val inom landstinget, men ej i överläggning eller omröstning vare sig i plenum eller utskott, ej heller föreslå något annat än det, som erfordras för verkställighet av landstingets beslut eller iakttagande av dess arbetsordning.

Vid förfall för talmannen träder i hans ställe förste eller, om förfall även för denne inträtt, andre vicetalmannen.

§ 39.

Landstingets förhandlingar skola äga rum på svenska språket. Förhandlingarna äro offentliga, såframt ej landstinget för visst fall annorlunda besluter.

§ 40.

Såvitt ej nedan annorledes är stadgat, äge varje landstingsman vid plenum rätt att erhålla ordet i den ordning, vari han anmält sig, samt till protokollet fritt uttala sig i alla frågor, som då handläggas, och om lagligheten av allt, som inom landstinget tilldrager sig. Ej må någon tala, innan ordet tilldelats honom, och icke heller utom protokollet.

§ 41.

Ingen landstingsman må tillåta sig personligen förolämpande uttryck eller eljest uppträda på ett mot god ordning stridande sätt. Sker det och låter den felande sig icke av talmannens föreställning rätta, äger talmannen frantaga honom ordet. Har sådant ägt rum, må den felande för det sammanträdet icke vidare yttra sig. Väckes förslag att den landstingsman, som sålunda sig förgått, därjämte må av talmannen erhålla varning eller på viss tid, ej överstigande fyra dagar, uteslutas från landstingets sammanträden eller åtalas vid domstol eller om saken bör förfalla, skall beslut därom av landstinget vid nästa sammanträde fattas.

§ 42.

Landshövdingen och lantrådet äga rätt att övervara landstingets plenum och deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Lag samma vare beträffande ledamot i landskapsnämnden. Är han tillika landstingsman, må honom icke förvägras att deltaga i beslut. Vill någon av de ovannämnda yttra sig, gives honom ordet framom andra.

Vill landstingsman till lantrådet ställa spörsmål i angelägenhet, hörande till hans ämbetsområde, avlämna det skriftligen avfattat och av bestämt innehåll till talmannen, vilken det åligger att bringa det till lantrådets kännedom. På tid, som bestämmes genom överenskommelse med tal-

mannen, avgiver lantrådet muntligt eller skriftligt svar, såframt han ej anser sig böra avböja frågans besvarande, varvid skälen härtill böra givas landstinget tillkänna. I sådant ärende må icke i landstinget överläggning äga rum eller beslut fattas.

Framställning, som avser att utröna huruvida lantrådet skall anses sakna landstingets förtroende, upptages och behandlas i den ordning, som stadgas i landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning.

§ 43.

Rör ärende någon landstingsman personligen, må han deltaga i överläggningen, men ej i fattande av beslut.

§ 44.

Landshövdingens, lantrådet och landskapsnämndens framställningar så ock i § 27 omförmälda motioner må icke till slutlig behandling företagas, innan betänkande över dem av utskott avgivits.

§ 45.

Var der ej i § 44 nämnt ärende, då det första gången till behandling förekommer, genast anhålligt hänskjutet till utskott, skall det ligga på bordet till något av de närmast följande sammanträdena, då sådan hänskjutning skall ske.

§ 46.

Utskottsbetänkande skall, på det första gången föredrages, läggas på bordet. Vid nästa föredragning skall det, evad överläggning ägt rum eller icke, ånyo bordläggas, om två eller flere landstingsmän det begära även som, då ärendet tredje gången föredrages, ytterligare en gång bordläggas, i händelse landstinget därom besluter.

Landstinget kan besluta att av utskott inhämta nytt utlåtande även i ärende, som skall undergå endast en behandling.

§ 47.

Angår utskottsbetänkande lagförslag, skall ärendet underkastas tre skilda behandlingar i landstingets plenum.

Vid första behandlingen föredrages utskottsbetänkandet och lämnas åt landstingsmännen tillfälle att yttra sig i frågan. Sedan överläggningen förklarats avslutad, överlämnas ärendet, utan att beslut i själva saken fattats, till stora utskottet, som det åligger att förorda lagförslaget med eller utan ändringar eller att avstyrka lagförslagets antagande.

Vid andra behandlingen föredrages stora utskottets betänkande, varvid landstinget, ifall betänkandet innehåller lagförslag, ingår i prövning av lagförslaget samt fattar beslut om varje särskild punkt däri. Godkännes stora utskottets förslag i alla delar, förklaras andra behandlingen av-

slutad. Blir stora utskottets förslag icke oförändrat godkänt, överlämnas lagförslaget, i den lydelse det genom landstingets beslut erhållit, ånyo till stora utskottet, på vilket det ankommer att antingen förorda sistnämnda förslag eller vidbliva sitt tidigare beslut. Har stora utskottet omfattat landstingets beslut, förklaras andra behandlingen avslutad.

Innehåller betänkandet avböjande av lagförslaget, kan landstinget besluta att till grund för andra behandlingen lägga antingen stora utskottets betänkande eller annat förslag, som tidigare legat till grund för behandlingen. I sistnämnda fall förfäres, på sätt ovan i 3 momentet är sagt.

Innehåller betänkandet lagförslag, må vid andra behandlingen hela lagförslagets förkastande ej föreslås.

Medan andra behandlingen av frågan pågår, kan landstinget infordra nytt utlåtande av det utskott, som först berett ärendet, eller av annat utskott. Samma rätt tillkomme ock stora utskottet.

Vid tredje behandlingen, som äger rum tidigast andra dagen efter det andra behandlingen avslutats, föredrages ärendet till slutligt avgörande, varvid landstinget kan antingen oförändrat antaga lagförslaget, sådant det vid andra behandlingen godkänts, eller förkasta detsamma.

§ 48.

Vid handläggning av lagförslag angående uppbärande av landskapsskatt skola jämväl stadgandena i § 47 lända till efterrättelse.

§ 49.

Vid urtima landsting upptaget ärende skall vid samma landsting slutligen avgöras.

§ 50.

Av landstingsman framställt förslag, som avser införande i landskapets inkomst- och utgiftsstat av nytt, i landskapsnämndens förslag icke upptaget anslag, må, då avgörande fattas angående inkomst- och utgiftsstaten för landskapet, beaktas endast såvitt detsamma väckts genom finansmotion, som förelegat till granskning i finansutskottet.

§ 51.

I händelse landstinget vid handläggning av finansutskottets förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet icke godkänt betänkandet oförändrat, återförvisas inkomst- och utgiftsförslaget till finansutskottet, som äger avgiva utlåtande angående de av landstinget vidtagna ändringarna. Föreslår finansutskottet ändringar i landstingets beslut, avgör landstinget om godkännande eller förkastande av utskottets förslag.

§ 52.

Ej må i något ärende, däri överläggning ägt rum, skridas till beslut,

innan landstinget efter talmannens hemställan förklarat överläggningen avslutad.

§ 53.

Då fråga föreligger till avgörande, framställe talmannen, på grund av vad i saken förelupit, så avfattad proposition, att svaret "ja" eller "nej" uttrycker landstingets beslut.

Finns flere förslag till beslut, ställes ett såsom kontraposition mot ett annat, intill dess om alla sålunda röstats. De avsedda propositionernas ordalydelse och ordningsföljd böra vara av landstinget godkända innan proposition till besvarande framställles. Erinringar mot den föreslagna ordalydelsen och ordningsföljden må göras, men ny överläggning i själva saken icke äga rum.

Ej må omröstning tillåtas därom, huruvida omröstning bör äga rum.

Närmare bestämmelser därom, huru omröstning skall försiggå, fastställas i landstingets arbetsordning.

§ 54.

Den, som i fattat beslut icke instämt, äge rätt att till protokollet anmäla sin skiljaktiga mening. Dock må sådan anmälan icke föranleda vidare överläggning.

§ 55.

Talmannen må icke vägra att till handläggning upptaga väckt fråga eller att framställa proposition, där han ej finner sådant strida mot lag eller beslut, som av landstinget redan fattats. I fall av vägran bör talmannen anföra skälen härför.

Nöjes landstinget icke med talmannens åtgärd, hänskjutes ärendet till lagutskottet, vilket bör utan dröjsmål inkomma med motiverat yttrande, huruvida sakens upptagande eller propositions framställande strider mot lag eller av landstinget förut fattat beslut. Vad utskottet sålunda förklarat lände till efterrättelse.

§ 56.

Beslut må ej vid justering sakligt ändras.

§ 57.

Landstingsman, som ej varit tillstädes, då beslut i något ärende fattats, äge rätt att därefter till protokollet anmäla, att han icke deltagit i beslutet, men må ej framställa någon anmärkning mot detsamma.

Kap. VI.Om meddelande av landstingets beslut och utlåtanden.

§ 58.

Av landstinget antagen landskapslag överlämnas jämte skrivelse från landstinget till landshövdingen för att av denne insändas till regeringen

Lag samma vare beträffande uttåtanden och beslut, vilka utgöra svar på presidentens framställningar och meddelanden, ävensom av landstinget antagna motioner, avsedda att föreläggas riksdagen.

§ 59.

Uti § 58 omförmälda handlingar samt alla utgående skrivelser uppsätas och expedieras av landstingets sekreterare under uppsikt av landstingets justeringsutskott.

Ej må något beslut från landstinget expedieras, innan det blivit godkänt av justeringsutskottet.

De handlingar, som i § 58 äro nämnda och alla landstingsbeslut underskrivas av talmannen och vicetalmännen, men alla övriga utgående expeditioner av talmannen och sekreteraren.

§ 60.

Utskott må, där landstinget så besluter, sammankomma jämväl under avbrott i landstingets sammanträden, och efter dess avslutande.

Kap. VII.Särskilda stadganden.

§ 61.

Presidentens framställningar och meddelanden skola såväl i plenum som i utskott i främsta rummet företagas till behandling.

§ 62.

Landstingets protokoll föres under talmannens inseende av sekreteraren. Vid början av varje session utser landstinget inom sig tre justeringsmän jämte nödigt antal suppleanter att justera protokollet. Därest landstinget icke kan enas om dem, utses de genom proportionella val.

Landstingets beslut, som ankommer på lantrådets eller landskapsnämndens åtgärd, delgivas dem genom protokollsutdrag, som på tjänstens vägnar underskrives av sekreteraren.

§ 63.

Landstingets kansli står under kanslikommissionens uppsikt. Till kanslikommissionen höra talmannen och vicetalmännen samt två landstingsmän, vilka sistnämnda, därest landstinget icke kan enas om dem, utses genom proportionella val.

Grunderna för kansliets utgiftsstat bestämmas genom landskapslag.

§ 64.

Landstingets arbetsordning, bestämmelser angående val inom landstinget enligt proportionellt valsätt samt instruktion för landstingets tjänstemän och tjänstemännens avlöning äger landstinget fastställa på förslag av talmanskonferensen.

Landskapslagar och andra landstingsbeslut av allmännare betydelse samt förordningar, som enligt lagen om självstyrelse för Åland utfärdas för landskapet, skola kungöras uti en särskild, Ålands författningssamling benämnd publikation.

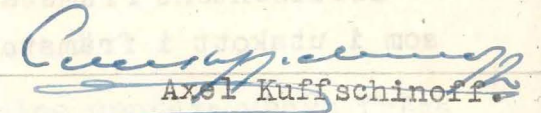
Samtliga kostnader för landstinget bestridas med landskapsmedel.

Denna landstingsordning träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphävs landstingsordningen för landskapet Åland, utfärdad den 7 maj 1923, dock sålunda, att till dess den i § 63 föreskrivna landskapslagen antagits och trätt i kraft, bestämmelserna i den sålunda upphävda landstingsordningen skola lända till efterrättelse."

Mariehamn den 26 juni 1950.

På lagutskottets vägnar:

Tor Brenning.

Axel Kuffschinoff.

Närvarande i utskottet: Tor Brenning, ordförande, Herman Mattsson, Jan Erik Eriksson, Paul Påvals och J.A. Sjöblom.

STORA UTSKOTTETS betänkande N 20/1950 med anledning av landstingsmannen Herman Mattssons motion till Ålands landsting med förslag om antagande av ny landstingsordning i landskapet Åland.

Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande N 15/1950, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har vid behandlingen av ifrågavarande lagförslag i huvudsak omfattat de synpunkter och motiv, som i ärendet anförts för omarbetning av den nu gällande landstingsordningen. Beträffande nedannämnda paragrafer i lagförslaget har dock utskottet funnit anledning att göra anmärkningar och ändringsförslag.

§ 2. Majoriteten i stora utskottet har icke kunnat omfatta lagutskottets förslag, att landstingsmans mandat skall vidtaga, så snart han förklarats vald, och fortfara intill dess nästa val förrättats, vilket förslag motiverats med principiella skäl, i det att det ansetts mest förenligt med parlamentariska principer. Stora utskottets majoritet anser emellertid, att en landstingsman fortsättningsvis skall tillträda sitt uppdrag den 1 januari året efter det valet förrättats, såsom det också är fallet med t.ex. en kommunal förtroendeman, i synnerhet som det icke påvisats, att det nuvarande systemet i praktiken medfört några olägenheter. Under sådant förhållande borde 2 § i nu gällande landstingsordning icke ändras utan hava samma lydelse som förut.

§ 7. Beträffande denna paragraf har en minoritet inom utskottet sett, att en ledamot i landskapsnämnden icke borde vara valbar till landstingsman, när landskapsnämnden beträffande sin verksamhet är redovisningsskyldig inför landstinget och en ledamot i nämnden icke borde kunna deltaga i landstingsbeslut om ansvarsfrihet för landskapsnämnden samt i val av landskapsnämnd. Stora utskottets majoritet har dock omfattat lagutskottets betänkande rörande denna para-